

Poštarina plaćena u goštu.

24. 2. 1927.

Ovač broj stoji I-50 Din

Narodna Straža

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZ
MJERNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU
NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ SIBENIK, POŠT. PRET. 17. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

BROJ 9.

SIBENIK, 26. VELJACE 1927.

GODINA VII.

Ograničenje oružanja na moru.

Prošlih dana u evropskoj štampi napravio je veliku senzaciju prijedlog, koji je u ime Udrženih Država sjeverne Amerike 10. t. m. poslao predsjednik Coolidge vladama Engleske, Francuske, Italije i Japana, kojim predlaže, da sve te države i Udržene Države s njima kao velike vlasti započnu na jednoj konferenciji pregovore oko ograničenja pomorskog oružanja u smislu i pravcu, kojim se pošlo na konferenciju za ograničenje pomorskog oružanja, koja je održana u Washingtonu zadnjih mjeseci 1921. i u januara i februara 1922. g.

Moramo se sjetiti, da je u spomenuto vrijeme u Washingtonu održana konferencija velikih vlasti, koje su u prošlom velikom ratu nastupile kao Saveznici: Japana, Sjedinjenih Država, Italije, Engleske i Francuske. Na toj konferenciji, uz druga pitanja, raspravljano je i o razoružanju. Jasno je i onda bilo, a još jasnije nam je to danas, da za trajno očuvanje svjetskoga mira treba ostaniti sve, što bi mir moglo omestati. Treba dakle učiniti, da narodi i države ne budu u međusobnom odnosu kao pas i mačka. Treba učiniti, da države ograniče svoje oružanje, jer time, što se jedna država oruža, sili druga, da se i ona oruža, a to mora da skupo plaća narod. Konačno, ako netko ima jako oružje u ruci, vrlo lako zaboravlja na mirna rješenja sporova, na pravednu arbitražu.

Potpuno razoružanje pokazuje se danas kao praktički neizvedivo. No u Washingtonu na gore spomenutoj konferenciji nije moglo doći ni do sporazuma, da se i citava vojna snaga na moru ograniči. Spomenutih pet velikih vlasti je odlučilo nakon sporazuma, kavki će biti u buduće razmjeru snaga država, koje su velike vlasti, u velikim bojnim linijskim brodovima (tzv. capital ships), pa je primljen da to ovaj omjer za Veliku Britaniju, Sjedinjene Države, Japan, Francusku i Italiju: 5:5:3:1:75:175. To bi znacilo, da će Sjedinjene Države i Engleska moći da imaju po 500.000 registirana velikih linijskih brodova, Japan 300.000, a Francuska i Italija po 175.000. Manje države nijesu uzele u obzir, jer se smatralo, a smatra se i danas, da uglavnom velike vlasti mogu da budu one, koje odlučuju svugde, pa i u ratu.

Odmah nam pada u oči, uz glavnu pogrešku rada Washingtونة konferencije pred pet godina, a ta je, da samo pet država raspravljaju o takoj velikom pitanju — da nije užet nikakav omjer snaga za manje brodove. Tu u prvom redu dolaze lake krstarice, razarači, a na osobitu način podmornice i zrakoplovi, koji pripadaju mornaričkoj armadi. Danas stoji kao nepobitna činjenica, da nijesu samo veliki bojni brodovi snaga pojedinih mornarica, već da su to manje jedinice, u prvom redu razarači i podmornice. Dobro se još sjećamo velikog „podmorničkog rata“, koji je 1917. i 1918. g. povela Njemačka protiv udrženih Saveznika. Moderne lake krstarice i raza-

rači, koji su opskrbljeni silnim strojevima i teku morem vanrednom brzinom, predstavljaju silnu snagu naoružanja na moru.

I to je bio jedan od jakih razloga, radi kojih je predsjednik Coolidge upravo spomenicu, da pet velikih gospomenutih vlasti pristane na jednu konferenciju, koja bi se održala već ovoga proljeća i na kojoj bi se primio isti ovakav omjer snaga za brodove srednjeg tipa i podmornice spomenutih država, kakav se pred pet godina primio za velike bojne brodove.

Spomenica predsjednika Coolidgea primljena je od Engleske, Francuske, Japana i Italije vrlo bladno. U francuskim novinama (*Echo de Paris* — članci Pertinax) mogli smo čitati da francuska javnost никакo ne može da prihvati omjer snaga, sličan onome u Washingtonu. Neki kažu, da je Coolidge došao sa takvom spomenicom, jer mu treba reklame za skore izbore, koji će se održati za mjesto predsjednika Sjedinjenih Država. Italija je službeno odgovorila, da ne može da pristane na konferenciju, jer da se ona uopće ne naoružava. Japan je odgovorio, da pristaje na konferenciju, ali da želi, da se konferencija održi oko juna o. g., a ne u martu, jer da njegovi stručnjaci idu na sjednice komisije za razoružanje Lige Naroda u Zenevi. Japan je tako htio da indirektno spomene američkoj Uniji, koja se ne nalazi u Ligi Naroda, da se i ova bavi pitanjem ograničenja oružanja i da njoj ta stvar bolje pristaje, nego skupu od pet velikih sila.

Ta mora da se ustavimo kod te indirektnе zamjerkе japanske vlade.

Istu stvar zamjera, i to mnogo jače, i francuska vlada u svom odgovoru na Coolidgeovu spomenicu. Liga Naroda, u kojoj se nalazi preko pedeset država, ima jednu komisiju, koja se mora baviti pitanjem ograničenja oružanja. Iz Lige Naroda proizašla je i ideja o jednoj općoj konferenciji za ograničenje oružanja — ne samo za ono na moru! — i već je šesti mjesec, da radi preliminarna konferencija oko te stvari, u Zenevi. I sovjetska Rusija je dala načelan pristanak za takvu konferenciju. To bi bio dakle širi forum za raspravljanje o redukciji oružanja. Francuski delegat kod Lige Naroda, socijalist Paul Boncour, izjavio je, da je Coolidge pogrešio put i da se morao obratiti konferenciji, koju je organizirala Liga Naroda. U tom je smislu i napisan odgovor francuske vlade, dok je Engleska sačekala, da svireknu svoju.

Države, koje su u Washingtonu izradile omjer 5 : 5 : 3 : 175 : 175, ne će skoro ni da čuju o takvom omjeru za srednje brodove. U svjetskoj štampi čuju se i to ima za se vrijednost velikog i jakog argumenta — da kod razoružanja ili ograničenja oružanja napač, a napose na moru treba imati u vidu i populaciju pojedine države, industrijsku snagu, a osobito na formaciju države (da li je n. pr. na otocima — Japan, Engleska — ili je isključivo opet kontinentalna itd.). Mi ćemo u tome nadodati, da je po našem mišljenju pitanje razoružanja pitanje moralne, financijske, kulturne, socijalne, a ne samo militarno pitanje. O tome će još biti govora.

Svakako je zanimivo, da u svjetu još nema osjećaja ni za najmanje ograničenje oružanja i daje imperialistički duh vrlo, vrlo jak.

Ab-agro

Naši socijalni problemi.

jim namjerama:

„Doba, u koje sam preuzeo resor socijalne politike nije baš nijepovoljnije za intenzivno provadjanje socijalne politike. Mnogo, što bismo inače rado učinili, morat će radi prilika, u kojima živimo, da ostane samo pobožna želja. Ipak se nadam, da će usprkos toga moći barem nešto učiniti za olakšanje teškoga položaja, naročito radničkoga staleža.“

Kao prvu i najvažniju svoju zadaču smatram staranje na oticanju besposlice, posredovanje rada i potpomaganje besplesnih radnika. Ljudima treba prije svega zarade i kruha. Tko im to dade, o njemu ćemo moći reći, da vodi najaktuelliju i najvažniju socijalnu politiku. Vlada je, kako je poznato, izradila svoj privredni program, pa smatram, da će, držeći se toga programa, probuditi našu privrednu na nov život. Ja ću sa svoje strane u tom pravcu da u najkratčem vremenu pokusam mobilisati novac, koji je sakupljen za besplesne, a to u prvom redu u produktivne svrhe, naročito za gradnju malih stanova. Djelomično samo upotrijebiti će se taj novac za posredovanje rada, kao i za samo novčano potpomaganje be-

spoljenih. Već moj prethodnik dao je izraditi pravilnik, koji će sa eventualnim promjenama, nadam se, već skoro moći stupiti na snagu.

Druga važna i bitna točka moga radnog programa bit će reorganizacija i poboljšanje radničkog osiguranja u tom pravcu, da se da i lokalnim organima osiguranja više prilike za inicijativu i odgovornu saradnju. U tom pogledu već sam ozbiljno raspravljao sa kompetentnim faktorima, pa se nadam, da će se moći to pitanje rješiti potpolno po samu ovu instituciju, kao i na potpuno zadovoljstvo svih zainteresovanih krugova.

Zaštita radništva, kao što je predviđena u zakonima, u mnogim pogledima je nepovoljna, nedovoljna i treba korekture. I u tom pravcu poglavite predrađuje u ministarstvu uglavnom izvršene su tako, da će se moći i u tom pogledu u skoro vrijeme mnogo štoša poboljšati. Naročito mislim, da će biti potrebno omogućiti inspekcijsku ruku, da one mogu izvršavati posao za koji su i postavljene, te da ne gube snagu i vrijeme na poslove, koji bi pravilnije pripadali u kompetenciju različitih drugih ureda.

Zaštita djece je baš za naše prilike od velikoga značenja. Žalivo je sredstva, koja imamo za tu svrhu na raspolaženje, minimalna su. Zato proučavam, kako bi se za tu svrhu na koji drugi način pronašla veća materijalna sredstva.

Prema proračunu, kako je u finacijskom odboru bio redigovan, prije nego što sam postao ministrom, imala bi potpuno da otpadne naša iseljenička služba na strani. Učiniti ću shodne korake, da u tom pogledu postignem potrebne promjene tako, da bi bilo moguće ne samo očuvati sadašnju iseljeničku službu, nego ju još popuniti. To smatram, da je potrebno tim više, jer se naši radnici, sve više iseljavaju u zemlje i krajeve, koji su im potpuno tudi i nepoznati.

I validsko pitanje veoma je težak problem. Za sada će biti moja prva briga ta, da se ubrza rješavanje invalidskih predmeta po novom zakonu, kojih je još uvijek do 40 od sto nerješenih. I ako je u proračunu reducirani kredit za tu svrhu, ipak se nadam, da će i ta grješka moći da bude popravljena. Rješavanje molbi o otkupu invalidne sade je u punom toku, pak će ti slučevi biti prilično brzo rješeni.

Oduvijek sam stajao na stanovištu, da se stambeno pitanje može da riješi samo na taj način, da se što više gradi. Sve ostalo su samo paljativna sredstva. Zato je za mene bilo od početka jasno, da sva sredstva, s kojima ministarstvo može da raspolaže, treba upotrijebiti u tom pravcu i zato sam već kazao, da mislim i veći dio novca, sakupljenoza za besplesne, upotrijebiti za produktivne svrhe, a u prvom redu za gradnju malih stanova. Pored toga ministarstvo daje sada iz svoga stambenog fonda prema nedavno objavljenom pravilniku državnim činovnicima zajmove za gradnju stanova. Više takvih dozvola već sam potpisao. Komisija, koja pretresa te molbe, ima naredjenje, da svoj rad može biti prilično brzo rješen.

Sastanak pokrajinske uprave HPS.

15. t. mj. održan je u Splitu sastanak članova Pokrajinske Uprave HPS za Dalmaciju te sastanak kotarskih tajničkih stranaka. Zastupani su bili skoro svi kotarevi.

Na sastanku, koji je potrajan čitav dan, iznesen je iscrpljiv izvještaj o stanju stranke u pokrajini. Konstatovan je porast stranaka koliko u broju organizacija koliko u broju onih pučana, osobito seljaka, koji za stranku oduševljeno rade. Pozdravljenje je njihovo živo prengutalo okupljanja u redove HPS onoga pučanstva Dalmacije, koje je počelo da uviđa, kako politika Stjepana Radića ne predstavlja otpornu snagu hrvatska, a u vjerskom pogledu jasno ističe protukatoličke težnje.

Sastanak se pozabavio sa nekim internim pitanjima stranke. Prihvaćen je načrt za daljnji organizacioni rad te za prikupljanje potrebitih za to sredstava. Detaljno izrađeni planovi u tom pogledu bit će dostavljeni svim kotarskim organizacijama.

Prigodom debate o političkom položaju naglašena je samostalnost organizacije HPS, dok će Pokrajinska Uprava preko vodstva stranke i unaprijed nastojati, da prama snazi, kojom raspolaze, zaštićuje nacionalne, kulturne i gospodarske potrebe koliko čitavoga naroda koliko pojedinaca.

U smislu svog autonomističkog programa HPS vidi u sjedinjenju obiju dalmatinskih oblasti jedan korak k ostvarenju vječne težnje dalmatinskih Hrvata za sjedinjenje s banovinskim Hrvatskom.

Posebna se pažnja na sastanku posvetila teškoj privrednoj krizi, koju osobito teško osjeća dalmatinski težak. Između ostalih stvoren je zaključak, da se prosvjeduje proti taksi na maloprodaju vina, a pozdravljeno je nastojanje SLS, da se ukine carina na uvoz onih predmeta, koji su neophodno potrebni za dalmatinsku poljoprivredu, kao što su sumpor, galica itd.

Konstatovana je žalosna činjenica, da se pitanje t. zv. agrarne re-

Tratinčice.

8. Kontrast.

Majka Ivanica zivka svoga sinčića Ivana, moli ga i zaklinje, da posluša i pode, kuda ga šalje, a on ni zapeti, već zasejo podalje od nje, te prkosno nogama tapka, a uzrujan rudinom zemlju čeprka. Najstrag, kad su mu zar dodijala njezina zabadanja i занovetanja, čistimice će joj: „Jesam li ti rekao, da ne ču? Eto, pa ajde sama!“

Do Ivanice je posjela moja domaća Marta. Netom naču, da se dolje kod mora njezine guske krive, gači u veselo klikču, javi im se ona i zazva: „Amo guse!“ — A guse, kô po dogovoru, prhajuć, jedna pred drugu promišću, poput vjetra pred svoju gospodarcu doprhaše, a bistrim glasom ko da hoće, da joj pričaju o svojoj postojanoj privrženosti i zahvalnosti.

Ivanica na divljaštvo i nepokorost svoga Ivana, kad vidi, da neće da sluša, ljutiti sklisi, bovanica se dohvati i uze se zorimice za njim nabacivati, kunuci ga i prokljinjati, da što nije vuče štene okotila, već njega rodila. Ivan se vuči stisnu i netragom pobiježe

forme nalazi još uvijek u kaotičnom stanju na štetu koliko težaka toliko posjednika. Još uviđek nije sa strane države reparirana teška krivica nadležnih vlasti, što je svojedobno družilište bilo obećano učiniti.

Ovaj je sastanak od velike važnosti za daljnji razvoj HPS u pokrajini, kako će, nadamo se, to pokazati bliža budućnost.

Pokrajinska Uprava apelira na sve pristaše i sumišljenike, da je svojki pomognu u izdavanju zaključaka.

Orlovske tečaje u Splitu.

Od 6.-13. veljače održan je u Splitu ujedno orlovske tečaji za jedan dan društva na području Tomislavog Orlovske Okružja. Bilo je 17 tečaja sva samih oduševljivih seoskih momaka, koji su u bratskom raspoređenju i orlovskej disciplini jednu sedmici dana iskoristili na duševnu i tjelesnu probu svoje organizacije. Dnevno su slušali sv. misu sa duhovnim govorom o orlovnjaku duhovnika, zatim više sati vježbanja i prisustvovanja predavanjima, koja su obrazovala ideologiju, poslovnik i tjelesnu orlovnju. Naš HOS poslao nam je tri vršnja izaslanika br. Žanka, Mostovca i Benčića, koji su uz pripomoč okružnih odbora vodili tečaj u pravom orlovskom duhu.

Omiljenici — orlovi pratili su s najvećim zanimanjem predavanja i razne upute, što su im se davale za vođenje organizacije, te su na koncu pred komisijom počeli ispite i doista pokazali, od kolike su presudne koristi ovi orlovske tečajevi. Čijenjica stoji, da joj nitko nije znao ni mogao okupljati našu mladež na ovako idealne i odgojne sastanke do našega orlovnstva. Neka se još otvore domovni za duhovne vježbe svjetovnjaka i orlovi će biti prvi, koji će se odazvati i domove napuniti. Da, orlovnost je novi red sretne budućnosti, raskrsnica duhova u ovo mutno doba hrvatskog naroda, i ako mnogi toga ne shvaćaju!

Za troškove tečaja pridonijeli su sami orlovi po 20 din. dnevno, a pomogli su nam naši dobrovotori kao presvij. biskup, svećenici Marijine kongregacije, samostan Isusovaca, kapucini, konventualci i vlč. Bavčevići, koji su dali konate tečajcima. Za vrijeme tečaja poohodio je orlove presv. biskup, koji ih je skupno pribesio i na koncu primio na poklon, te im održao nekoliko pobudnih riječi. Preporučio je orlovnim, da se drže svoga poslovnika i ne obaziru na protivnike, jer je orlovnost nama „osn znak, proti kojemu će se protiviti“, ali to je ujedno najbolji znak, da je orlovnost na svojem mjestu i da će pobijediti. Uz poljubac ruke i pjevanje orlovske himne, sa biskupskim blagoslovom okrijepljeni i potvrđeni, mlađi naši Kristovi vitezovi razdoše se svojim kućama, noseći

iza što sū guske sjačenom svojom konversacijom svojoj gospodarici saopćile i razotkrile svoje blago raspoloženje, još udobnije oko nje po redane polijegave, zaiskrenim se očima u nju zagledajuć.

Kontrast, i to očevidan kontrast! Ugodan ili neugodan?

Znam, da je starici Marti mila priljubljenost njezinih gusaka

9. Grom.

— Čujte me svi, pa i don Marko medu vamal Rugo docigli, koji za mrtvom ženom svoju kapu ocrni i izvrne, ko i udovica da se za mužem pretući. Je li otišo, otišo je; je li zaspala, je, te je tvoje sjetovanje, što reku, Marina mrdela i bez ploda i bez soka!

Odakle i nikako dragačije, te nekuda samosvjesno izlazi je pred neki zeman Doruša, a drugačije Luca i mladikova udovica iza pokojnog Ivana Podruge.

Polazeći ja za poslom, zatekoh i u brojne svoje župljane na Dunčića guvnu, da među se župe i razonode. Dokoni su oni, te uzeli pecati i dražiti punokrvnu udovicu, namijenjujući joj i ovog i onoga, da će mu svojim zdravljem i mladošću pomračene dvore razvedriti.

ražarenu baklju orlovskega duha, da s njom raspale svoje druge i privuku ostalu mladež za Boga i Crkvu katoličku. Zaista ovo su bili dani, koje nam je učinio Gospod, da se u njima i po njima radujemo i veselimo sretnoj budućnosti roda svoga!

Bog živi!

Orao.

Oblasna skupština u Splitu.

23. o. mj. svečano je otvorena splitska oblasna skupština u vijećnicu splitske općine nakon službe Božje u katoličkoj i pravoslavnoj Crkvi. Za predsjednika skupštine izabran je g. Mića Novaković, potpredsjednikom g. Mate Goreta, a tajnicima gg. Josip Silobrčić, Stjepan Kristić i Jakov Milovac. Zatim su održani razni govor i referati o stanju na oblasti svim poljima.

25. o. mj. izabrana su ova sedmiorica oblasnih odbornika: gg. dr Mile Vuković, Ante Masovčić, Stjepan Ostojić, Krst Mihaljević, Blaž Katić, dr Ivan Sikirić i Vice Valčić. Također je izabran finansijski odbor, i to: gg. Ivan Juraj Barbarić, Bradić Simun, Špirko Kandija, Blažević Nikola i Bekavac Mate; odbor za uredbe i ostale prijedloge: gg. Barbarić Ivan Juraj, Mate Bekavac, Frane Markoč, Juraj Mihajlović i Krste Radas, te odbor za molbe i žalbe: gg. Stipan Glavina, Mihol Milan Pejković, Pervan Ivan, Jakov Milovac i Josip Silobrčić.

Predsjedništvo oblasne skupštine i svi odbornici sastavljeni su isključivo od radićevaca, kojih je 26 u skupštini, dok je 20 članova opozicije, koji kvalitetom i spremom daleko odsakaču nad radićevcima. Radićevske većine se već do sada pokazala u svakom svom iskazu i nastupu najservilnijom.

ORLOVSKI VJESENICKI.

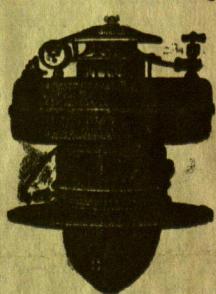
„Orlovska Straža“ (br. 2.) izasla je s ovim sadržajem: Na pobjedničkom pohodu „Poruka Saveznog Vijeća hrvatskih Orlovnika u novoj god. 1927.“; Orlovi, veselimo se; Poziv na proslavu 5. god. krunisanja Pape Pija XI.; Franjo Ženko Donadini: Kako sam postao Orao; Laennec (životopis velikog učenjaka i kršćanina); Sa Saveznog Vijeća HOS-a (pričak cijelog stanja i rada orlovske organizacije te smjernice budućega rada). — Povrh toga donosi „Straža“ ciò niz ljeplih prikaza iz organizacije i orga-

nizacijskoga života, dopisa, bilježaka itd. Kako se „Orlovska Straža“ širi u velikom broju, to pozivamo sve prijatelje kat. potkreta, da se na listi pretplate. Cijena listu je 24 Din na godinu, a naravno se kod Nabavne Zadruge, Zagreb, Pejačevićev trg 15. L.

Dan katoličke omladine. Za ovogodišnju proslavu Dana katoličke omladine, koja se drži u nedjelju 8. svibnja, već se čine po svim krajevima priprave. U Zagrebu mjesna orlovska društva mješavaju proslavu proslaviti osobito svečano. Sudjelovati će po prvi put mlada zagrebačka orlovska glazba. U drugim mjestima ova proslava bit će uz veće nastupe i akademije. Savez izdaje poseban igrokar za ovaj dan, a dječka društva, a i ostala društva, mogu ljepe za ovu prigodu upotrijebiti igrokar „Pobjednik“ od Matasovića. Ovom prigodom molimo sve prijatelje naše orlovske organizacije, da u mjestima, gdje još nema orlovskih društava, također sprema ne organizovanom omladinom ovu proslavu. Sve obavijesti daje Orlovska Savez.

Papinska akademija. U nedjelju 13. veljače održana je u Zagrebu svečana akademija u proslavu krunisanja Sv. Oca Pape Pija XI. Akademija je vrlo uspješna. Uz pravog brata Lehpameru držao je brat Dr Stjepan Markulin svečano spomen slovo „Papinstvo i Orlovnstvo“, u kome je ljepe pozarcato one duševne veze, koje Orlovnstvo vežu s papinstvom. Naše odlično pjevačko društvo „Branimir“ otpjevalo je par ljeplih prigodnih pjesama.

POLAR

specijalne ribarske svijetlijke

od 800 — 3000 svjeća jakosti jednostavno rukovanje, neznačna potrošnja petroleja.

Vlastita radionica za popravak.

Najleđnije nabavimo vrelo!

„PETROPLIN“, ZAGREB, DRAŠKOVIĆEVA 58.

Najveće skladište u S.H.S. 35 modela svijetlijaka.

i deveto koljeno izumrio, a kamo li neće upropasti sebe, svoj porod i golemi imutak, te se, za grlo stisnut i ščepan, da jedva odušiti može, najstraj odluči. Danas u župskoj crkvi, ispred zakonitoga župnika i dvojice poštenih te kršćanskih svjetokolskih izjavili, da za zakonitu svoju družicu uzimlje Lucu i udovicu pokojnog Ivana Podruge.

— Nu Lujo! — Šaljivo ću ja, po vjenčanju, pred crkvom na Pilinu novu polovicu. — Bi li se ti navratila i ponovice poašala, što i ono meni onomadne i tolicima na Dunčića guvnu, o udovcu i o udovici, da ludiju i jedan i druga, netom se za svojim mrtvim dragovima crnim pruže? Čak si ih i budala nazvala!

— Taman ista, koja i pred mješavim dana! Ni što je sitno zrno pross, oporekla je ne bih. — Pri tome se Doruša gromorno nasmija.

— Da što ti, Pile, na to? — smješljivo ću ja na potištenu vjerenicu. — Iznenadan mi je to upit, pa vam ne bili znao što na nj odgovoriti. — Pri tome zasuzenim očima svrnu na troje svoje sroćadi. Svih je troje njegov i pokojne mu Nede zakoniti porod.

I ona su među današnjim pircinicima. Don Marko Vežić

Nova orlovska društva. Po svim našim krajevima osjeća se nastojanje, da se sto prije provede organizacija Orlovnstva. Mnogi kat. radnici obraćaju se na Savez radi osnivanja društava. Moramo upozoriti sve pojedince, koji žele, da u svom kraju osnuju orlovske društva, da se, prije nego što pređu na sam osnutak, obrate na Orlovske Saveze sa tačnim prikazom općih prilika u tom mjestu te sa naznakom lica, koje će se oko društva trajno bruniti, jer samo nakon prethodne privole Saveza i utrane garancije za dobar rad društva moći će se društvo osnovati.

Uspjeli tečajevi. Prošlih dana održao je HOS više vrlo uspješnih orlovskih tečajeva. Napose spominjemo tečajevi u Sarajevu, Splitu, Selincu te Komini. Ovi su tečajevi uspješni preko očekivanja. Broj učenika bio je veći nego ikada prije.

Prosjetni ispit daštva. Mahnićevu Đacku Orlovsku Okružje posvetilo je ove godine najveći pažnju idejnoj naobrazbi našeg orlovskega daštva. Da bi se ova naobrazba što više učvrstila, određeni su za ožujak i travanj posebni ispit, za koje će naši daci proći najvažnije nauke uzgoja.

IZ GRADA I OKOLICE.

† **Msgr Vicko kan, Skarpa.** Noćas o ponoći nakon dugi teške bolesti pokrijepljen svim utjehama naše sv. vjere u 80. godini života umro je kanonik-teolog Msgr Vicko Skarpa. Radio se 26. IV. 1847. u Starom gradu (na Hvaru). Bogosloviju je svršio u Zadru. Dugi niz godina bio je župnikom Zatona, odakle je došao za župnika Đoca u Šibenik, dok nije bio imenovan kanonikom Stolne Bazilike sv. Jakova. Od sv. Oca bio je odlikovan čašću tajnog komornika, a od nar. vlade ordenom III. reda sv. Save radi svog nadasve rodoljubnog i neustrašivog držanja za vrijeme tal. okupacije. Pokojnik se uvijek isticao kao uzorak svećenik i revan dušobrižnik te vatreni i nesebični rodoljub. Mnogo se bavio knjigom. Na život i rad pokojnika osvrnut ćemo se opisnjije u slijedećem broju. — Sprovod će mu biti sutra 27. t. mj. u 3 i po sata p. p., a u ponedjeljak 28. t. mj. u Stolnoj Bazilici sv. Jakova u 9 sati ujutro bit će svećane zadužnice. — Dok dobroj i pobožnoj duši pokojnika želimo vječni mir, ožalošćenoj braći i rodbini naše najiskrenije saučeće!

Delegati za ukidanje takse na maloprodaju vina. Delegati, koji su posli u Beograd, da isposluju ukidanje takse na maloprodaju vina, bili su lijepo primljeni od svih mjerodavnih faktora. Bili su kod g. ministra predsjednika g. Uzunovića i kod ostalih ministarstva. Objećano im je, da će se takse potpuno ukinuti, a i globe poništiti.

† **Šimica Tabulov-Truta.** 23. t. mj. u Zlarinu preminula je Šimica Tabulov-Truta rođ. Ćuković, majka prepozita Stolnoga Kaptola sv. Jakova Magra Trute, u 75. godini života. Mila pokojnica, kao dobra i kreplosna kršćanska, bila je opće obilježljena i štovana u svome mjestu, što se najbolje vidjelo pri njenom sprovalu 24. t. mj. Uz pratnju skoro čitavog Zlarina te 9 svećenika, više klerika i časnih sestara sv. Vinka i sv. Frane bili su ispraćeni njeni mrtvi ostanci do obiteljske grobnice. Svećani Requiem održao je Msgr Ivan kan. Bjažić. Dok pokojnici želimo vječni pokoj, rascvilenjioj obitelji, osobito Msgru prepozitu, izrazujemo svoje saučeće.

350.000 Din za vodovod. Predstavnik šibenske općine u delegaciji za ukidanje taksa na maloprodaju vina prisjednik g. V. Kulić za svoga boravka u Beogradu isposlovalo je od Ministarstva narodnog zdravlja 350.000 Din za šibenski vodovod.

Također je uručena ministarstvu prosvjete predstavka za dovršenje već započetih i podizanje novih školskih zgrada.

† **Fra Paško Rakić.** 18. t. mj. usnuo je u Gospodinu fra Paško Rakić, franjevac - brat u samostanu sv. Lovre. Radio se u Pakovu selu god. 1875., a većinu je svoga života proveo u Šibeniku. Živio je tihim samostanskim životom samo u radu i molitvi, pa je njegova smrt dragocjena u očima Božjim. — R. i p.l.

Korizmerno propovijedanje počinje na Čistu srijedu, 2. ožujka, u 6 sati večer u Stolnoj Bazilici sv. Jakova. U petak će po starom običaju biti propovijed u 11 sati u Novoj crkvi, a uvečer je neće biti u Stolnoj Bazilici. Imaće će propovijed u Stolnoj Bazilici biti redovito petkom u 6 sati na večer i nedjeljom u 11 1/4 sati te u varoškoj župskoj crkvi svakoga četvrtka uvečer. U Stolnoj Bazilici će ove godine propovijedati trećoredac-glagolac O. Ante Nižić.

† **Josip Tafra.** 17. t. mj. umro je u 21. god. života Josip Tafra, student prava. Pokojnik se isticao svojom dobrotom i plemenitošću, te je među kolegama i prijateljima bio silno obilježen. Sprovodu je prisustvovao silan broj njegovih znanaca i kolega, te posebno odaslanstvo „Orla“ kao svome članu. Uz mnoštvo divnih vijenaca isticao se i onaj kolega akademičara. Dobrom i plemenitom Josipu vječni pokoj, a obitelji naše najdublje saučeće!

Nova uprava „Cecilijansko Zbora“. Na glavnoj godišnjoj skupštini „Cecilijanskog Zbora“ 15. t. mj. izabrana je ova nova uprava: Predsjednik prof. don Rudolf kan. Pian, potpredsjednik Augustin Meznarić, tajnik prof. Dinko Foretić, blagajnik Vlado Fajdiga, arhivarke: gđice Antica Alfirević i Katica Bumber, odbornici: Ante Miškov i Marko Lasinović. U nadzorni odbor bili su izabrani: Don Ante Radić i gđa Ilka Medić.

Cajanka „Zore“. Hrv. kat. žensko prosv. društvo „Zora“ priređuje u ponedjeljak 28. t. mj. u svim prostorijama Hotela „Krk“ čajanku sa više privlačivih točaka. Sudjeluje i „Cecilijanski Zbor“ i orkestar. Čajanka počinje u 20 sati i traje do 24. Tko dođe na ovu čajanku, dobro će se zabaviti. Dobrovoljni doprinosi primaju se sa zahvalnošću.

Sastanak kršćanskog socijalnog radništva u našem gradu održan je sinoć u dvorani „Hrv. Čitaonica“, na kojem je predsjednik Glavnog Strukovnog Saveza g. F. Ž. Donadini ocrtao smjernice kršćanskoga socijalizma. Udaren je tim temelj radu oko organizacija kršć. soc. radništva, koji za sada ne ide toliko za brojčanom snagom, koliko da okupi pobjele i nepokvareno radništvo.

Gripa je kod nas počela nešto da popušta. Ipak je još silan broj oboljelih. Ima i ponešto težih slučajeva. Osobito je bolest zahvatila mladež. Često su po školama do tri djebla učenika po više dana bolovala, pa je čudno, kako se škole nijesu bar za nekoliko dana zatvorile. Svakako je glavna opasnost prošla, i ako svaki dan ima toliko novih slučajeva.

Odlikanje. Gosp. Gustav Červar odlikovan je u Turinu zlatnom medaljom kao brijački i frizerski stručnjak. Iza nedavnog odlikanja kovačkog majstora g. I. Malenica veseli nas ovo novo priznanje naših

obrtnika, pa našem sugrađaninu, stitamo na uspjehu!

Predavanje u Učilištu. 17. t. mj. prigodom stogodišnjice smrti pedagoša I. H. Pestalozzija održao je u Učiliškoj školi dјacima vrlo lijepo predavanje nastavnika g. M. Andrijašević.

Ponovno smanjenje brzine na pruzi Šibenik-Knин. Pred nekoliko dana ponovno je smanjena brzina vožnje na prugama Šibenik-Perkovč-Knín i natrag, i to na samih 15 km po satu. Zbilja mislimo, da bi već jednou bilo vrijeme, da se te pruge nešto poprave, jer uistinu ne znamo, postoji li na čitavom svijetu željeznicu, koja vozi sa 15 km po satu.

Porotno zasjedanje započelo je 21. t. mj., a trajat će do konca ove mjeseca. Određeno je osam rasprava. Prva se vodila protiv Augustina Špirljana iz Vodica, što je 12. decembra 1925. okratio crkvu sv. Križa u Vodicama odnijevši srebrene i zlatne predmete u vrijednosti od 60.000 din. Osuđen je na pet mjeseci tamnica. Branio ga je odvjetnik dr. M. Kožul. — Druga je rasprava bila protiv Bilušića Paša iz Oklaja jer je 24. oktobra 1926. udario kamenom Bilušić Josipa, od čega je ovaj i umro. Pravorijekom polovnika osuđen je na 3 godine tamnica.

Gradevna Zadruga drži u nedjelju 27. t. mj. u 10 1/2. s. u prostorijama Prosjetno-zabavnog skupa prvu svoju godišnju glavnu skupštinu. Svatko, koga zanima stambeno pitanje, morao bi da dođe na tu skupštinu, jer će moći da čuje ne samo o dosadašnjem radu i djelovanju gradevne zadruge, već i o stambenom pitanju uopće te o načinu njegova rješenja, jer će se o tome da provede opširna diskusija.

Skupština Prosjetno-Zabavnog Skupa. 13. t. mj. bila je gl. godišnja skupština Prosjetno-Zabavnog Skupa. Iza apsolutorija staroj upravi slijedilo je biranje nove, te su bili izabrani: Predsjednik dr. Ante Bužolić, potpredsjednik dr. Juraj Dominis, tajnik Jerolim Defilipiš, blagajnik Rendić Ivan, knjižničar prof. Vučetić Franjo te odbornici: prof. don Jerko Gršković i savjetnik E. Peručić.

Naši pokojnici. Od 29. I.-25. II. t. g. umrli su u privalnom stanu: Paškalin Marija (2 g.), Zdenka Bogdanović Franina (4 d.). Ante Matuljić (80 g.), Mate Zaninović Krstić (3 g.), Josip Tafra Matin (21 g.), Jela ud. Bašić pk. Ante (79 g.), Ika ud. Skgor (57 g.), fra Paško Rakić (52 g.), Josip Stojić pk. Stipe (27 g.), Antica Stojić (17 d.), Nedjeljka Dodig Paškina (6 d.), Ivan Mialjević pk. Jose (87 g.) i Šava Sekulić Markov (3 g.); u bolnici: Milin Marija Ž. Šime iz Jedra (20 g.), Rajić Špiro Nikolin iz Velušića (20 g.), Petrina Vicko nez (10 m.), Rokin Manda Ž. Jovanova iz Kistanja (33 g.), Račić Milica Ž. Đurina iz Žegara (17 g.), Knežević Marija Ž. Paške iz Čitluka (29 g.), Računica Boško nez. (2 m. 22 d.), Maver Vjekoslav iz Grobišća (46 g.), Radić Pavao pk. Tome (40 g.), Jurićev Jure pk. Ante (15 g.), Blažev Antica pk. Stipe Ž. Primoštena (17 g.), Gardjan Vasilija Ž. Petra iz Kaknja (29 g.), Zvirac Ante pk. Jere iz Nesteva (17 g.), Marović Jere (35 g.), Friganović Milovan pk. Krste iz Šibenika (33 g.), Bilan Rudolf pk. Jere iz Žirja (24 g.), Babić Manda Antina (2 g.), Bučević Nevenka iz Šibenika (1 g. 2

obrtnika, pa našem sugrađaninu, stitamo na uspjehu!

Predavanje u Učilištu. 17. t. mj. prigodom stogodišnjice smrti pedagoša I. H. Pestalozzija održao je u Učiliškoj školi dјacima vrlo lijepo predavanje nastavnika g. M. Andrijašević.

„SEEBRA“
DOLIČNA za CRNU i BIJELU KAVU

mj.), Čurčić Nikola pk. Ivana iz Knina, Šarić Antica Ž. Jurina iz Šipra (47 g.), Brkić Milija (2 m.), Vujasinović Bilan Petrov iz Ivolevaca (28 g.), Uzelac Ljubica kći Spasenija iz Brduča (20 g.), Mijat Tonka Ž. Markova iz P. Šepurina (48 g.), Mate Vršić pk. Bare iz Podina (81 g.), i jedno novorodenče. — P. u.m.i.

Slika našega Medulića. Pred koncem rata madarski pukovnik Barga kupio je u Vidinu (u Italiji) u nekom dučanu starinu krasnu sliku, koja je predstavljala „Isukrsta na Golgoti“. Dao je za sliku 6.000 kruna te ju je otpremio u Peštu, gdje ju je dao restaurirati. Slika je nosila kao potpis slikara slovo M. Stručnjaci su ustanovili, da je slika remek-djelo našega glasovitog slikara, Šibenčanina Medulića, i da vrijedi sto hiljada šilinga (oko 800.000 din.). Talijansko poslanstvo u Pešti dokazalo je, da je slika bila ukradena u crkvi jednoga sela blizu Vidina, pa je zatražilo od vlade u Pešti, da je zaplijeni i povrati, što je bilo i učinjeno.

Promet. 8. o. m. došao je u luku parobrod „Kostrena“, da ukrci 500 m³ građevinskih drva za Los Palmas; 10. o. m. tal. parobrod „Fedora“ počeo je krcati 6.000 tona bauksita za Rotterdam, a parobrod „Jason“ 360 tona cianamida za Ravenu; 11. o. m. motorna jedrenjaca „Jela“ ukrcala je 560 tona ugljena za Rijeku, a parobrod „Dalmacija“ 280 tona ugljena za Sušak; 21. o. m. stigla je u luku jedrenjaca „Jela“ i ukrcat će 550 tona ugljena; 22. o. m. jedrenjaca „Sava“ dovela je iz Vranjica 150 tona kupa, a parobrod „Sava“ ukrcao 280 tona ugljena za Sušak; 23. o. m. ukrcao je za Sfat parobrod „Carmen“ 600 m³ građevinskog drva; 24. o. m. odveo je parobrod „Jason“ za Ravenu 360 tona cianamida; a 26. o. m. parobrod „Fina“ ukrcao je 500 m³ građevinskog drva za Maltu.

NAŠI DOPISL.

PREKO, 17. veljače 1927.
Organizacija HPS nije do sada imala svojih prostorija, pa nije za to ni mogla da razvije svoju energiju. Međutim sada dobiva svoje prostorije, te će, nadamo se, novim životom da poradi za hrvatsko, križ i plug.

Vjenčanje. U nedjelju 13. t. mj. vjenčao se gosp. Nikola Mašina, odbornik mjesnog „Orla“, sa gđicom Magariton Jerolimov, potpredsjednicom mjesne „Orlice“. — Istoga se dana vjenčao gosp. Ivo Lovrić, odbornik Orlovske Povjereništva, sa gđicom Štošićom Košta. Najsređnije čestitamo!

Zabava. Mjesni je „Orao“ održao 13. t. m. vrio uspješnu zabavu sa biranim programom. Najviše su nam se svidjele 4 točke vježbi, vrio precizno izvedenih, i Šaljivi igrokaz: „U tamnici“, u kojem je na opće zadovoljstvo odigrao glavnu ulogu poznat komedijant Šime Matačin.

Glasba. Orlovi se marno pripravljaju, da dostojno proslave ovogodišnji omiljeni dan. Kako čujemo, namjeravaju toga dan prvi put istupiti u javnost sa glazbom

Li to očekujem s radosnim srcem.

Iz „Orlice“ 6. veljače t. g. iznenadiše nas Orlice sa prekrasnom predstavom „Narodna“! Glavne uloge su upravo majstorski izvedene, a i sporednim nije se imalo šte prigoroviti. Iza ove drame vrlo je dobro raspoložile sa Šalijivim komadom „Šljova Mandina“. Ovo je prvi put, što Orlice nastupaju sa Šalijivom točkom, te nas upravo zadivljuje, kako se ista lica mogu sad uživjeti u ozbiljnoj drami, a zatim s onako Šalijivim raspoloženjem odigrati „Šljoru Mandinu“. Od sraća im čestitamo!

SALI, 13. veljače 1927.
Orlovska proslava blagdana Gospe Lurdske.

Mjesni Oroao i Orlice proslavili su i ove godine blagdan Gospe Lurdske. Ujutro je bila zajednička pričest i primanje u Marijinu kongregaciji, a poslijepodne dali su orlovi igrokaz: „Dodi, idi za mnom!“. Odigrali su ga sa razumijevanjem. Pogotovo Leonard Finka u ulozi Kvinta Rimljana i Orlić Ante u ulozi starog Ananije. Iza igrokaza: „Dodi, idi za mnom!“ dali su Šalijiv komad „Škitalica“. Tu je lijepo igrao M. Maras skitalicu i do sada činilo nasmijati publiku. A ni pijani podvornik nije puno za njime zaostao. Igrao ga je L. Finka. Najvažnija točka programa bile su vježbe: Borlačke, naraštajke sa palicama i „Poziv na igru foot-Ball“ — simbolične vježbe „Orao, pobijedio!“. Naraštajke vježbe sa palicama sastavio je naš prednjak Stanko Grandakov tako precizno i sa razumijevanjem, da su prisutni bili prezadovoljni. Također naš prednjacki zbor sastavio je smješnu simboličnu vježbu „Poziv na igru foot-Ball“. Tu su naši sastavljači pokazali dosta dosta, a i dosta znanja. Čestitamo im.

— B —

DRNIŠ, 14. veljače.

Proslava Papinog dana.
Jučer su prigodom pete objetnice krunisanja Sv. Oca Pape Piju XI. mjesni Hrv. Kat. Oroao i Hrv. Kat. Orlica imali ujutro zajedničku sv. pričest, a u 6½ sati navečer svečanu akademiju u vlastitim prostorijama. Nakon lijepega predavanja prof. I. Jurasa „Hrvati i pope“ nastupile su sve kategorije muškog i ženskog članstva s prošlim vježbama. Pjevački je zbor uz pratnju harmonionika otpjevao papinu himnu i jednu narodnu pjesmu, a zatim je izveden s lijepim uspjehom jedan Šalijivi komad. Zabava je završena efektivom živom slikom. Pet orlica u narodnim nošnjama držale su pet grbova: dalmatinski, bosanski, hrvatski, hercegovački i slavonski, dok je jedna montirana orlica recitirala saslavak: „Orlovska Misao u hrvatskim krajevima“. Zabava je bila vrlo dobra posjećena.

MURTER, 16. veljače 1927.

Vjenčanje, 14. t. mј., vjenčao se naš tečnik Hrv. Kat. Orla brat Stjepana Prvan sa Orlicom gćicom Mudronj Luce. Braca Orlovi i sestre Orlice sretnim mladencima srdačno čestitaju. Neka ih Bog pozovi!

Uprava.

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik: Ante Erga. — Tiskar Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

JAVNA ZAHVALA.

Prigodom gubitka našeg predavača sina i brata

JOSIPA

studenta prava

družnost nam je zahvaliti svima onima, koji su za vrijeme bolesti tješili našeg dobrog pokojnika i pri njegovoj smrti bili nam na utjehu.

Zahvaljujemo presvjetljetu gospodinu dru J. Miletiću, biskupu Šibenjskom, koji je svojim posjetima bio na utjehu i pokojniku i nama. Zahvaljujemo vele učenom gosp. dru Rismundo, liječniku, koji je sve napore uložio, da spasi život našega Josipa i da mu olakša bolest. Zahvaljujemo mnogo poštovanom ocu fra Ivanu Glibotu, varoškom kapelunu, koji je s ljubavlju i požrtvovnošću kriješto u bolesti utjehamo vjere pokojnika i učinio, da je naš pokojnik mirno i sveto sačekao smrt.

Osobita hvala vele učenom gosp. prof. Belasu, direktoru velike i realne gimnazije, g. prof. Marčiću te g. prof. k. a. Pianu, koji su se pobrinuli, da smrtni ostanci budu dostojno sprovedeni na vječno počivalište. Hvala gg. profesorima, gg. sveučilištarcima, gg. VIII. razreda realne gimnazije i svima, koji su svojim pri-

sustvom pri pogrebu dali poštu našem pojniku, kao i onima, koji su nam na bilo koji način bili pri ruci i tješili nas u našoj žalosti.

U Šibeniku, 26. veljače 1927.

Obitelj Mate Tafra.

MALI OGЛАSNIK.

MLADIĆ

neočenjen, sasvim zdrav, s dobrim u-
spjehom apsolvirao pučku školu, po-
znaće dobro u pismu i govoru: srpsko-hrvatski, talijanski, uz to savrše-
no engleski, francuski i španjolski,
traži namještenje. Za potanje obavijesti obratiti se Upravi lista.

TRI FRULE (flauta) u dobrom
stanju na prodaju
su za Din 800. Reflectanti neka se
obrave Upravi lista.

POKUĆSTVO
ZA GOTOVU I NA OTPLATU
KOD TRGOVINE POKUĆSTVA
I TAPETARIJE
RIKARD DELFIN - ŠIBENIK
VELIKI IZBOR OKVIRA

12. Bečki medjunarodni sajam

13.-19. marta 1927. — (Tehnički sajam 13.-19. III.)

Medjunarodna Automobilска
i Motociklistička Izložba.

Specijalna Poljačka Izložba.
Tehničke novosti i izumi! — Reklamna izložba!
Poljodjelska izložba — „Domača životinja“

(Izložba za držanje i njegu životinja)

Izložba hraniva i hranidbenih sredstava.

Visum nepotreban. Sa iskaznicom Sajma (Messeausweis) i putnicom sloboden prelaz granice u Austriju. Znatni popust na jugos, madar, čehoslov. i austrijskim željeznicama na Dunavu i Jadranским brodovima. Madarski prelazni visum dobiva se kod prelaza granica. Visum za propuštanje Č.S.R. nepotreban. — Iskaznica Sajma dobiva se uz cijenu od Din 40.- kod:

Wiener Messe A. G. Wien VII.

kao i kod počasnih zastupnika u

Splitu: Austrijski konzulat (Dr. Josip Beroš)

Putnik dd., društvo za saobraćaj putnika i turista.

Vodeća svetska marka original francuska
„ECLAIR — VERMOREL“
PERONOSPORA PRSKALICE

General zastup-
stvo i stovarstvo
za cijelu Kralje-
vinu SHS

Bogato snabdje-
vno skladište
svim sastavnim
dijelovima.

BARZEL

Subotica.

trgovina gvožđem prometno d. d.
Na veliko! — — — Na malo!

Gospodarska Štedionica u Splitu

Rimska ulica 3.
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružni-
ca u Makarskoj

Najveći Dalmatinski
zavod na zadružnom
temelju.

Prima uloške na
knižice i u teku-
ćem računu te ih
najpovoljnije
ukamaće.

Ubavlja sve bankovne
poslove najkulantnije.

Kupuje devize i valute uz
najpovoljniji dnevni tečaj.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.